

повинен уміти адаптувати створюваний матеріал до усіх медійних каналів і платформ, щоби відповідати сучасним вимогам у галузі інформації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Архів випусків програм на UA: Перший. URL: <https://tv.suspilne.media/programs>
2. Кросмедіа: контент, технології, перспективи : колективна монографія / за заг. ред. В. Е. Шевченко. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2017. 234 с.
3. На Суспільне повертається ток-шоу «Зворотний відлік» URL: https://stv.detector.media/reformuvannya/tv/na_suspilne_povertaetsya_tokshou_zvorotniy_vidlik/
4. Підручник з крос-медіа / видавці І. Н. Крецу, М. Гузун, Л. Василик. Boon-Sibiu : Schiller Publishing House, 2015. 140 с.
5. Суспільна студія на UA: Перший. URL: <https://tv.suspilne.media/news/channel/110409>
6. Erdal Ivar John. Cross-Media News Journalism: Institutional, Professional and Textual Strategies and Practices in Multi-Platform News Production : Doctoral thesis submitted for the degree of Ph.D. Oslo, 2008. 382 p.

Аношкіна Аліна

Науковий керівник – доц. Панчук Галина

**ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЇЖІ В РОМАНІ
«ФЕЛІКС АВСТРІЯ» СОФІЇ АНДРУХОВИЧ**

Їжа – основне джерело енергії, яке необхідне для життєдіяльності організму людини. У різні історичні часи склад їжі й харчування людей змінювалися залежно від розвитку виробничих сил суспільства, кліматичних і географічних умов, виду господарської діяльності. Характер харчування населення залежить також від культурного рівня розвитку країни, національних звичаїв народу, що в ній проживає.

З розвитком культури загалом їжа стає чимось більшим, ніж просто засобом для існування. Народна кухня – це така сама культурна спадщина народу, як мова, література, мистецтво, це неоціненний здобуток, яким можна пишатися, який не слід забувати.

Мета статті полягає в опрацюванні та систематизації семантико-стилістичних параметрів лексики на позначення їжі в романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович.

Так, тематична група лексики (ТГЛ) «Назви їжі» вже була предметом ґрунтовного вивчення переважно на матеріалі різних говірок південно-західного наріччя.

Зазначену групу лексики в українських говорах Східної Словаччини дослідила З. Ганудель, у карпатських говірках – Е. Гоца, предметом вивчення Л. Ура стали назви їжі в ужансько-латорицьких угорських говірках Закарпатської області, Є. Турчин здійснила системний опис назв їжі східнополіських говірок. Крім того, вивчення різних шарів лексики харчування представлено в публікаціях таких науковців, як П. Бабій, В. Борисенко, М. Бубряк, Й. Дзедзелівський, Я. Закревська, А. Майборода, В. Німчук, М. Тимченко та ін. Окремі номени на позначення назв їжі зафіксовано в численних лексикографічних джерелах таких авторів, як Г. Аркушин, В. Ващенко, Б. Галас, О. Євтушок, П. Лисенко, М. Негрич, Ю. Піпаш, В. Чабаненко, Г. Шило та ін.

Аналіз назв їжі на матеріалі говірок Прип'ятського Полісся здійснив білоруський дослідник Г. Вештарт.

Значний досвід у дослідженні лексики харчування мають російські вчені: С. Дмитрієва, І. Лутовінова (псковські говори), Н. Ільїнська (архангельські говори), Л. Анохіна (орловські говори), В. Губарева (гамбовські говори), Т. Карасьова (говірки Воронежчини), О. Малоземліна (російські говори камчадалів).

У статті акцентуємо увагу на кулінарній лексиці в романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович. Спочатку ми ознайомилися із науково-критичними працями дослідників лексики на позначення їжі.

У статті проаналізовано семантичні та стилістичні особливості кулінарної лексики в романі «Фелікс Австрія». До семантичних особливостей лексики на позначення їжі в романі можемо віднести такі способи найменування їжі, як багатозначність лексичних одиниць, складна описова конструкція, діалектизми та запозичення. Чимало назв їжі є багатозначними:

під однією назвою страви найчастіше об'єднуються за функціональною ознакою – спільність технології (напр., *бабка, завиванець, товченики* тощо), основний продукт (*гречаники* – може об'єднувати назви *хліб, млинці, пампушки, вареники* і т. ін.), *ріжки* – різновид макаронних виробів і булочки, *крученики* – овочеві, м'ясні, рибні страви та ін.

Тематична група «**Назви їжі**» багата на різноманітні найменування страв. До прикладу: *карманадлі* – відбивані котлети в паніровці з сухарів; *накипляк* – пудинг; *леках* – традиційна страва єврейської кухні. Це медовий пиріг з корицею; *байгель* – чотиридільна булка; *цвібак* – бісквіт.

Ця група є найбільшою за кількістю номінативних одиниць та включає в себе такі лексико-семантичні підгрупи: лексеми на позначення гарячих страв (23 одиниці), холодних страв (40 одиниць), лексеми на позначення страв з борошна (28 одиниць), страви з сиром (4 одиниці), лексеми на позначення соусів (2 одиниці), лексеми на позначення овочів та фруктів (19 одиниць). Загалом тематична група «Назви їжі» в романі Софії Андрухович нараховує 116 лексем.

Тематичну групу «**Назви напоїв**» у романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович поділяємо на три лексико-семантичних підгрупи: назви алкогольних напоїв (7 одиниць), назви безалкогольних напоїв (11 одиниць) та назви молочних напоїв (4 одиниці). Наприклад: *сік* – це напій, виготовлений з ягід, фруктів, овочів; *какао* – напій, до складу якого обов'язково входить какао, а також молоко (або вода) і цукор; *узвар* – напій, виготовлений зі свіжих, сушених, заморожених фруктів та ягід.

Тематична група «**Назви спецій та солодоців**» включає у себе дві лексико-семантичних підгрупи: назви солодоців (10 одиниць) та назви спецій (16 одиниць). Багато лексем у цій групі є запозиченими з інших мов, а також трапляються в романі діалектизми стосовно назв спецій та солодоців. Тому їм притаманні цікаві найменування номінативних одиниць. Наприклад: *макагігі* – солодоші з горіхів, зернят та меду, схожі на козинаки; *лій* – жир рогатої худоби, що вживається в їжу.

Українська мова за час свого багатоговікового розвитку перебувала в контактах із сусідніми і віддаленими мовами. Ці контакти найбільшою мірою виявилися в запозиченні численних слів, які органічно входили до лексичної системи української мови, у багатьох випадках повністю адаптуючись у ній і навіть втрачаючи первісний статус одиниць іншомовного походження.

У творі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович виявляємо чимало **запозичень** з різних мов: французької (*крокети, соус, шампанське, лікер*), німецької (*бабка, фляки, кнедли*), польської (*повидло, поляндвиця*), арабської (*кава*), італійської (*мокки, цедра, салат*), румунської (*бринза, банош*), латинської (*вино*), литовської (*зрази*); екзотизми (слова, запозичені до якоїсь мови з інших мов на позначення реалій життя іншого народу чи країни): *ерош пішита* (*угорський соус*), *шодо* (*французький десерт*).

Найчисленнішим шаром споконвічної (успадкованої, корінної) лексики є власне українські слова, що виникли в період становлення та розвитку української мови. За обсягом і семантико-стилістичною структурою власне українська лексика є найпоширенішим та найрізноманітнішим пластом корінної лексики нашої мови. Ці слова можуть бути різного походження і різної давності, але закріпилися в українській мові в період її формування та розвитку. Ця лексика виражає специфіку української мови на лексичному рівні в зіставленні з іншими слов'янськими мовами. Саме такі слова на позначення їжі та напоїв вживаються у романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович. До **власне української** лексики можна віднести такі одиниці: *галушки, сметана, хліб, молоко, пиво, борщ, масло, борошно, сир, мед, квас*.

У романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович наявні діалектизми наддністрянського говору (Івано-Франківська область). Діалектизми – це слова, що вживаються в певних місцевостях і не мають відповідників у літературній мові. Відповідно до територій поширення вчені виділяють західні говірки, північні, а також південно-східні. Найпоширенішими і найбільш вивченими є діалектизми Західної України.

Діалектизми належать до лексики обмеженого вживання. Проте водночас це потужні джерела, які живлять велику ріку нашої мови, збагачуючи її синоніміку. Найчастіше діалектизми використовують у художніх та публіцистичних творах. Тому в романі «Фелікс Австрія» хоч і **діалектизми** є, проте їх небагато. Наприклад, *мармуляда* (*джем*), *сос* (*соус*),

птисі (тістечка із заварним кремом), *цвібак* (бісквіт), *накипляк* (пудинг), *калярепа* (кольрабі), *каляфіор* (цвітна капуста).

Отже, кулінарна лексика у романі «Фелікс Австрія» Софії Андрухович багата на запозичення, діалектизми та інші способи вираження номінативних одиниць.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрухович С. Ю. Фелікс Австрія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2014. 315 с.
2. Бігусяк М. Назви їжі та напоїв у регіональних словниках як джерело етнолінгвістичної інформації. Івано-Франківськ, 2014. 96 с.
3. Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 48 с.
4. Гоца Е. Д. Назви їжі й кухонного начиння в українських карпатських говорах : автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Київ, 2001. 20 с.
5. Гоца Е. Д. Назви рідких страв в українських говорах Карпат: Зб. Наук. Пр. Ужгород, 2000. Вип. 3. 115 с.
6. Дудик П. С. Стилістика української мови: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2005. С. 154-155.
7. Сфремов Л. П. Екзотизми: мовознавство. 1973. С. 165-171.
8. Козирева З. Г. Українська когнітосфера «Їжа» як предмет лінгвістичного дослідження: Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ. Вип. 29. 2014. 55 с.
9. Ур Л. Л. Назви їжі й кухонного начиння в південних ужансько-латорицьких угорських говірках Закарпатської області: автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Ужгород, 2004. 19 с.
10. Херхадзе А. О. Іншомовна лексика в сучасній українській мові. 2013. № 15 (155). 21 с.
11. Яценко С. А. Назви продуктів харчування, страв і напоїв в українській мові XIV-XVII століть: автореф. дис. канд. філол. наук. 10.02.01. Київ, 2009. 22 с.

Гамеляк Ольга

Науковий керівник – проф. Поплавська Наталя

ЖАНРОВА СПЕЦИФІКА СОЦІАЛЬНИХ ТОК-ШОУ

Сучасні тенденції українського телепростору засвідчують, що вагоме місце у його контенті посідають ток-шоу, дослідження яких наявні у працях таких науковців, як А. Юсипович, Ю. Щербина, Є. Могилевська, О. Мітчук, С. Акінфієв, Н. Вакурова, В. Гоян, В. Здоровега, В. Лизанчук, А. Новікова, Р. Удовиченко, С. Уразова, Н. Федотова, Т. Шальман, В. Бабенко, К. Грубич, Г. Кузнецов, А. Агурев, Е. Ларіна, Б. Гаймакова, В. Куликов, Б. Потятиник, Б. Люїс. Однак жанрова специфіка ток-шоу ще недостатньо розкрита. Цим і зумовлена актуальність дослідження.

Мета статті – дослідити специфічні жанрові особливості соціальних ток-шоу та їх функціонування у сучасному теледискурсі.

Термін «ток-шоу» (від англ. talk – розмова, бесіда; show – видовище, спектакль) означає «розмовне уявлення», «розмовне видовище». Термін «ток-шоу» поєднує дві різні, часто суперечливі, риторичні парадигми, пов'язуючи міжособистісну розмову (належність до усної традиції) із монологічним характером засобів масової інформації. На думку В. Бабенко, жанр ток-шоу є «максимально персоніфікована екранна форма розмовної журналістики, що поєднує ознаки інтерв'ю, дискусії, які концентруються довкола особи ведучого, за правилами асиметричної комунікації (комунікатор забезпечує напрям діалогу); також у студію запрошують гостей (героїв), цікавих своїми вчинками, думками, способом життя; обов'язкова присутність у студії “внутрішніх глядачів” та компетентних експертів» [2, с. 5].

Для ток-шоу характерна універсальна комунікативна практика – дискусія, яка своїм корінням сягає античної логіко-філософської традиції, згідно з якою протиставляється дискурсивне та інтуїтивне знання, тобто вміння, отримані під час розмірковування й обговорення. У сучасному телевізійному мовленні переважають дискусії на політичну та соціальну тематику [5]. У ньому присутні такі елементи драматургії, як фабула, сюжет, конфлікт і композиція. Як і в драматичному творі, композиція будь-якого ток-шоу містить: експозицію (пролог); початок (лід); кульмінацію (найвища точка втілення авторської позиції, напруги думки або конфлікту); перипетію (дії, що ведуть до розв'язки); розв'язку і епілог [12, с. 130].